

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Україна)
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (Україна)
Інститут проф. Жана-Урбана Сандаля (Королівство Норвегія)
Варшавський технологічний університет «Варшавська політехніка» (Республіка Польща)
Університет Кантабрії (Іспанія)
Грецький відкритий університет (Греція)
Балтійська міжнародна академія (Латвійська Республіка)
Університет Миколаса Ромеріса (Литовська Республіка)
Нафтогазовий університет Плоєшть (Румунія)
Інститут національної економіки Румунської академії (Румунія)
Академія економічних досліджень Молдови (Молдова)
Інститут демографії та соціальних досліджень ім. В.М. Птухи НАН України (Україна)
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського (Україна)
Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України (Україна)
Сумський державний університет (Україна)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»

на честь 95-річчя ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

21 листопада 2025 року
м. Харків, Україна

ББК 65.050

К 64

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 8 від 26.11.2025 р.), вченої ради Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол № 12 від 11.11.2025 р.)

Рецензенти: **Криворучко Оксана Миколаївна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна);

Назарова Галина Валентинівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (Харків, Україна);

Райко Діана Валеріївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу Національного технічного університету «Харківський політехнічний університет» (Харків, Україна)

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали XX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21 листопада 2025 р. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2025. 62 с. (+ додаток). Укр. мова, англ. мова

ISBN 978-617-7801-55-8

Наведено результати наукових досліджень учасників XX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики» на честь 95-річчя ХНЕУ імені Семена Кузнеця, присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману. Розглянуто історико-теоретичні засади інноваційного підходу до економіки державного сектора; цифрові моделі продуктивних управлінських відносин у сучасних організаціях; роль стійких інновацій у забезпеченні довгострокової конкурентної переваги; методологічні основи удосконалення зовнішньоекономічної політики України в умовах глобальної конкуренції; особливості трансформації цифрової економіки на основі досвіду ЄС; цифровізацію центрів надання адміністративних послуг і зміцнення стійкості людських ресурсів у громадах України, що формує нові орієнтири підвищення їх конкурентоспроможності. Всі питання розглянуто в контексті сучасних умов воєнних дій і повоєнного відновлення економіки України, враховуючи досвід інших країн світу.

Видання складається зі збірки тез доповідей учасників конференції. Представлений матеріал може бути корисним для використання у подальших наукових дослідженнях, практичній діяльності підприємств і організацій для підвищення конкурентоспроможності й інноваційного розвитку. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, наукових, освітніх і громадських організацій.

БК 65.050

ISBN 978-617-7801-55-8

© Колектив авторів, 2025

© ФОП Лібуркіна Л. М., 2025

ЗМІСТ

Організаційний комітет	18
Програма конференції.....	20
Круглий стіл «Інноваційний розвиток економіки для забезпечення її конкурентоспроможності у період воєнних викликів та повоєнного відновлення»	20
Доповіді на круглому столі	21
<i>Внукова Н. М.</i> Інноваційний підхід до економіки державного сектора дослідника Мащенко С. Д. (до 100-річчя з дня народження) у науковій школі професора О. Г. Лібермана	23
<i>Jan-Urban Sandal.</i> Service Vision Management in Social Entrepreneurship.....	27
<i>Amit Kumar Goel.</i> Artificial Intelligence and Competitiveness: A Pathway for Smart Economies	31
<i>Sanober Khan, Shobhit Goel.</i> Innovation Ecosystems and Their Influence on the Competitive Strategy of Firms	38
<i>Shobhit Goel, Sanober Khan.</i> Sustainable Innovation as a Strategic Tool for Long-Term Competitive Advantage	43
<i>Вацьковські К. С., Гордієнко Л. Ю.</i> Вплив цифрової трансформації на конкурентоспроможність підприємств: досвід Польщі	51
<i>Шиян Д. В.</i> Фінансова стійкість як фактор забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств	55
Перелік доповідей на секційних засіданнях, які рекомендовані для публікації у фаховому виданні	60
Додаток. Тези доповідей учасників конференції	

Фінансова стійкість як фактор забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств

Шиян Дмитро Вікторович,

д-р екон. наук, професор кафедри маркетингу,

ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),

e-mail: dm_shiyan@ukr.net

У сучасних умовах розвитку національної економіки, що супроводжуються макроекономічною нестабільністю, інфляційним тиском, обмеженим доступом до фінансування та наслідками повномасштабного військового вторгнення, фінансова стійкість набуває критичного значення для забезпечення довготривалої конкурентоспроможності аграрних підприємств України. Аграрний сектор, з огляду на його ресурсну інтенсивність, сезонність виробництва та залежність від зовнішніх ринків, потребує стабільного фінансового середовища для реалізації виробничого потенціалу, оновлення технічного парку, інноваційного розвитку та підтримання соціальної стабільності у сільській місцевості.

У цих умовах конкурентоспроможність підприємства визначається не лише виробничими показниками, а й здатністю ефективно управляти фінансовими потоками, контролювати рівень зобов'язань, забезпечувати платоспроможність та підтримувати необхідний рівень ліквідності. Це вимагає глибокого аналізу фінансової стійкості як базової передумови стратегічного зростання і збереження позицій на внутрішньому та зовнішньому аграрному ринках.

Проблематиці фінансової стійкості як фактору конкурентоспроможності аграрного підприємництва присвячено чимало наукових праць, як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Зокрема, у дослідженні Бондаренка С. І. (2022) акцентовано увагу на взаємозв'язку між фінансовими коефіцієнтами та рівнем ринкових переваг аграрних підприємств [1]. Кравченко І. В. (2023) обґрунтовує важливість

моніторингу ліквідності та платоспроможності як інструментів прогнозування конкурентного потенціалу [2]. У роботі Яценка В. О. (2024) підкреслюється зростання ролі власного капіталу в умовах ускладненого доступу до кредитних ресурсів [3]. Іноземні дослідники, зокрема L. Ploeg та M. Darnhofer (2023), розглядають фінансову стійкість у контексті адаптаційної здатності сільськогосподарських підприємств до глобальних викликів, таких як зміна клімату чи геополітична нестабільність [4].

За даними аналізу OECD (2022), фінансово стабільні аграрні підприємства демонструють вищу інвестиційну активність і швидше адаптуються до змін у регуляторному середовищі [5]. У вітчизняному контексті проблеми нестачі обігового капіталу та зростання фінансових ризиків в умовах війни розглядаються у публікаціях Петренко Ю. С. (2024) [6] та Шевченко М. В. (2023), де підкреслюється важливість державної підтримки та рефінансування вітчизняного АПК [7]. Таким чином, сучасні дослідження демонструють зростаючу увагу до синергії між фінансовим здоров'ям підприємства та його здатністю утримувати й розширювати конкурентні позиції, що потребує розширеного емпіричного обґрунтування на прикладі українського аграрного виробництва.

З метою оцінки впливу окремих факторів на рівень фінансової стійкості нами було вирішено здійснити групування сільськогосподарських підприємств Харківської області відповідно до рівня забезпеченості запасів відповідними джерелами формування. В цьому випадку прийнято виділяти чотири типи фінансової стійкості: абсолютна (1 тип), нормальна (2 тип), нестабільна (3 тип), кризова (4 тип) [4]. В табл. 1 наведено отримані результати за даними сільськогосподарських підприємств Харківської області у 2024 році.

Аналіз фінансових показників підприємств різних типів фінансової стійкості вказує на чітке розмежування за рівнем платоспроможності, ліквідності та ефективності. Підприємства з найкращою фінансовою стійкістю (тип 1, 45 підприємств) мають найвищий

коефіцієнт фінансової стабільності – 2,526, а також високі значення коефіцієнтів ліквідності: абсолютної – 0,404, проміжної – 1,688, загальної – 2,719, що свідчить про їхню здатність вчасно погашати зобов’язання і функціонувати без залучення зовнішніх ресурсів.

Таблиця 1

**Вплив рівня фінансової стійкості на ефективність діяльності
сільськогосподарських підприємств Харківської області у 2024 р.**

Показники	Тип фінансової стійкості			
	4	3	2	1
Кількість підприємств	7	25	8	45
Співвідношення виручки від реалізації та поточних пасивів	0,563	0,743	2,723	2,150
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,149	0,365	1,112	2,526
Співвідношення поточних пасивів і власного капіталу	0,563	0,743	2,723	2,150
Коефіцієнт залежності робочого капіталу	-0,255	-1,859	0,831	0,115
Питома вага робочого капіталу у оборотних активах	-0,339	-0,062	0,663	0,632
Рентабельність активів	0,003	0,074	0,077	0,089
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,005	0,033	0,059	0,404
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,271	0,382	1,365	1,688
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,747	0,942	2,965	2,719

Джерело: власні розрахунки за даними статистичної звітності підприємств

У той час як підприємства типу 4 (7 одиниць), які перебувають у найгіршому фінансовому стані, мають негативний коефіцієнт фінансової стабільності (-0,149), мінімальну абсолютну ліквідність (0,005), негативну питому вагу робочого капіталу (-0,339) і рентабельність активів лише 0,003, що свідчить про вкрай нестабільний стан і ризики банкрутства.

Найвищу рентабельність активів (0,089) продемонстрували підприємства типу 1, тоді як найнижчу – тип 4, що підкреслює загальний дисбаланс у використанні ресурсів між підприємствами різного рівня фінансової стійкості. Загальне середнє по області (85 підприємств) показує середній рівень фінансової стабільності – 1,027, абсолютної ліквідності – 0,142 та рентабельності активів – 0,078, що свідчить про переважання помірно стійких і сильних підприємств, проте наявність значної частки фінансово слабких суб'єктів вимагає перегляду фінансових моделей і посилення контролю за структурою пасивів.

Загальний аналіз фінансових показників підприємств різних типів фінансової стійкості свідчить, що підприємства типу «1» демонструють найкращі результати, маючи високі коефіцієнти ліквідності та фінансової стабільності, що забезпечує їм високу здатність до покриття своїх зобов'язань і збереження фінансової стійкості в умовах змінного економічного середовища. Водночас підприємства типу «4» мають найбільші труднощі, що проявляється у негативних значеннях коефіцієнтів фінансової стабільності та ліквідності, а також високій залежності від зовнішніх фінансових ресурсів, що ставить під загрозу їхню платоспроможність і довгострокову життєздатність.

Підприємства типів «2» і «3» займають проміжне положення, демонструючи помірні показники, що вказує на наявність певних фінансових труднощів, зокрема в рентабельності та ефективному використанні ресурсів, хоча вони здатні забезпечити певний рівень фінансової стійкості. Однак загальний рівень рентабельності та фінансової стабільності в усіх типах підприємств залишається низьким, що свідчить про потребу у вдосконаленні управлінських та фінансових стратегій для забезпечення більш ефективного використання активів і зниження залежності від зовнішніх фінансів.

Література

1. Bondarenko S. I. Financial sustainability of agricultural enterprises in conditions of economic turbulence. *Ekonomika APK*. 2022. Vol. 29. No. 6. P. 44–51.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-3055/2022.6.6>
2. Kravchenko I. V. Liquidity management as a determinant of competitiveness in agriculture. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 4. No. 47. P. 88–96.
3. Yatsenko V. O. Role of own capital in ensuring sustainable development of agricultural enterprises. *Agrosvit*. 2024. No. 3. P. 17–21.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.3.17>
4. Ploeg L. J., Darnhofer M. Resilience and financial stability of small-scale farmers under systemic risks. *Journal of Rural Studies*. 2023. Vol. 100. P. 102–110.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2023.01.008>
5. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Enhancing the financial resilience of agriculture in OECD countries. 2022. URL: <https://www.oecd.org/agriculture/financial-resilience-agriculture.htm>
6. Petrenko Y. S. Financial vulnerability of Ukrainian agriculture in wartime conditions. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*. 2024. Vol. 3. No. 39. P. 105–112.
DOI: <https://doi.org/10.24144/2415-377X.2024.39.105>
7. Shevchenko M. V. Public support as a tool for strengthening the financial viability of agribusiness. *Investments: Practice and Experience*. 2023. No. 5. P. 27–33.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.5.27>

